

YURTDIŐI YATIRIM ÜLKE PROFİLİ

A. MALEZYA'DA İŐ ORTAMI

1. İŐ Ortamı

a. İŐ Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

ASEAN'ın kurucu ülkelerinden olan Malezya, Güney ve Dođu Asya ülkelerine stratejik ve lojistik olarak kolay erişim imkanı sağlayan ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Yabancı yatırımcılar için Malezya, "Asya'ya açılan kapı" olarak görülmekte ve bölge ülkelerine erişim için üretim ve lojistik üssü olarak değerlendirilmektedir.

Dünya Bankası Doing Business 2020 raporuna göre Malezya; iş yapma kolaylığı açısından 190 ülke içerisinde 12. sırada yer almaktadır. Aynı rapora göre Malezya, Asean ülkeleri arasında 2.sıradadır.

Ülkenin %70'i Malaylardan, %23'ü Çinlilerden, yaklaşık %7'si ise Hint asıllılardan oluşmaktadır. Farklı ırkları barındıran sosyolojik yapısı ve eski İngiliz kolonisi olması nedeniyle halk tarafından en az iki dil konuşulmakta, İngilizce ikincil dil olarak tanımlanmakta ve çok yaygın olarak kullanılmaktadır. İngilizcenin ülkede yaygın olarak konuşulması ve ticari ilişkilerde temel dil olması, uluslararası firmaların Malezya'yı Asya Pasifik Bölge üssü olarak seçmesinde etkindir.

Malezya'nın Doing Business raporunda üst sıralarda yer almasının; gelişmiş ülkelerin Güneydođu Asya bölgesinde kendileri için Malezya'yı bir yatırım üssü belirleme stratejisinin bir sonucu olduğu değerlendirilmektedir. Bu konuda istenilen hedefe ulaşılmış, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren uluslararası bir çok firma Malezya'da yatırım yapmıştır.

Malezya çok fazla yabancıların yaşadığı, altyapı hizmetlerinin oldukça gelişmiş olduğu, dünyayla yüksek entegrasyona ve eğitimli ve genç işgücüne sahip bir ülkedir. Dolayısıyla Malezya'da, global pazarlarda olan hemen her türlü ürün ve hizmete rahatlıkla erişilebilmektedir.

Malezya'nın yüksek kalitedeki eğitim ve sağlık hizmetleri ile yatırım ve çalışma imkanları sayesinde ülke, yabancılar tarafından çalışmak için de tercih edilmektedir. Malezya'da yaşam standartları yüksektir, buna karşın, Singapur, Güney Kore, Japonya gibi ülkelere nazaran yaşam maliyetleri düşüktür. Ülkede İngilizce eğitim veren bir çok uluslararası okul mevcuttur. Ülke oldukça güvenli olup, suç oranları düşüktür. Her türlü konaklama, gıda, sağlık ürün ve hizmetlerine kolaylıkla erişilebilmektedir.

Türk Havayolları'nın Kuala Lumpur-İstanbul arasında her gün karşılıklı seferleri mevcuttur. THY'nin sefer sayısını arttırmaya yönelik çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca Katar, Emirates gibi bazı yabancı havayolu şirketlerinin de Malezya-Türkiye arası uçuşları mevcuttur.

Umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımıza ülkeye girişlerinde 90 gün ikamet süreli turistik amaçlı giriş vizesi ücretsiz olarak Malezya'ya giriş kontrol noktalarında

verilebilmektedir. Hizmet, hususi ve diplomatik pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır.

b. Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

Malezya'da şirket kurulumuna ilişkin işlemler Companies Act 2016 Kanunu gereğince Companies Commission of Malaysia (<https://www.ssm-einfo.my/index.php>) (SSM) tarafından yürütülmektedir. Yabancıların Malezya'da faaliyet gösterebilmesi üç şekilde mümkündür.

- Doğrudan yabancı ortaklı şirket kurulması
- Yabancı bir şirketin şubesi şeklinde faaliyet göstermesi
- Temsilcilik ofisi

İlk ikisine ilişkin işlemler SSM tarafından yürütülürken, üçüncü konuda Malaysian Investment Development Authority (MIDA) yetkilidir.

b.1. Şirket Kurmak

Malezya'da şirket kurmak için başvurulması gereken birim SSM (Company Comissions of Malaysia)' dır.

Malezya'da sermaye yapısına bağlı olarak iki ayrı türde şirket kurulabilmektedir.

- 1- % 100 yabancı sermayeli şirket kuruluşu mümkündür, tek bir kişiden 50 ortağa kadar şirket kurulumuna izin verilmektedir. Bu şekilde şirket kurulması halinde; danışmanlık gibi hizmetleri yürütecek firmalar için 500.000 RM ödenmiş sermaye gerekirken; ithalat, ihracat, restoran işletmeciliği ve genel ticaret gibi faaliyet alanları için ise 1 milyon RM ödenmiş sermaye zorunluluğu bulunmaktadır. % 100 yabancı sermayeli şirket kurulumu işlemleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Önkayıt, şirket isminin tescili, yetkililerin belirlenmesi
- Gerekli belgelerin SSM'e sunulması
- Şirket kaydının tescili

Geçerli çalışma izni olan en az iki yönetici belirlenmesinin yanısıra, SSM'de kayıtlı bir mali müşavir gerekmektedir. Şirket kuruluş işlemlerinin yaklaşık 1 ila 6 günde tamamlandığı ifade edilmektedir. Malezya'da şirket kurulumu için "company secretary" adı verilen danışmanlık firmaları ile çalışılmaktadır.

- 2- Buna karşılık yabancı sermaye payı % 50'nin altında kalmak kaydıyla, Malezyalı bir ortak ile şirket kurulması durumunda kayıtlı 500.000 RM, ödenmiş 350.000 RM tutarında sermaye gerekmektedir. Bunun işlemleri ise :

- www.ssm-einfo.my sitesine giriş yapmak,

- Firma adını SSM'in onayına sunmak,
- Gerekli formları ve ödemeyi yapmak,
- Onay alınmasını müteakip, üç ay içinde gerekli belgeleri SSM'e vermek,
- Kayıt ücretinin ödenmesi ve SSM'den şirket kaydının tescili

b.2. Şube Açmak

Merkezi yurtdışında olan bir şirket yukarıda belirlenen kanun gereğince Malezya'da şube şeklinde faaliyet gösterebilir. Bunun için, Malezya'da ikamet eden bir kişinin mali müşavir olarak belirlenmesi yeterlidir, istenilen sayıda yabancı çalıştırılabilir. Bu işlemin adımları :

- Firma adını SSM'in sunmak, bu ismin firmanın kayıtlı olduğu ülkedeki ismi olması gerekir,
- Onayı müteakip, üç ay içinde gerekli belgeleri SSM'e vermek,
- Kayıt ücretinin ödenmesi ve SSM'den şirket kaydının tescili

b.3. Temsilcilik Ofisi Açmak

Temsilcilik ofisi herhangi bir ticari faaliyette bulunamaz, fatura düzenleyemez. Sadece bilgi toplama, pazar ve yatırım imkanlarının araştırılması amacıyla kurulabilir.

Şirket kuruluşu/yabancı firma kaydı (şube şeklinde) işlemleri SSM tarafından yürütülürken; temsilcilik ofisi kurulması ile ilgili işlemler Malaysian Industrial Development Authority (MIDA) tarafından yürütülmektedir. Bu şekilde kurulacak ofisler 1965 sayılı Şirket Kayıt Kanununa tabii değildir. Bu ofisler en fazla iki yıl için faaliyet gösterebilir. Bu sürenin sonunda, geçerli gerekçeler sunulması halinde MIDA tarafından ek süre verilebilmektedir. Bu işlemin adımları :

- MIDA'dan müracaat formunun alınması,
- Bunların doldurularak diğer destekleyici belgelerle (tüm belgelerin noter onaylı olması gerekir) MIDA'ya teslimi,
- MIDA'nın onay vermesi ve takip eden üç ay içinde fiziki ofisin kurulması gerekmektedir,
- Bu izin iki yıl için geçerli olup beş yıla kadar uzatılabilir,
- Azami sürenin dolmasını müteakip yerel şirket kurulması gerekir

b.4. Şirket feshi

Bir şirket 2 şekilde kapatılabilir:

1. Şirketlerin doğrudan kapatılması.

Bu işlem iki şekilde olabilir :

- (i) Gönüllü fesih. İki şekilde olabilir:
 - (a) Ortakların fesih istemesi. Bu durumda izlenecek adımlar;
 - Şirket yöneticileri yönetim kurulu toplantısı yapar,

- Toplantıda, direktörler bir fesih kararı olarak tasfiye memuru atar ve SSM için gerekli olan gerekli belgeleri hazırlar.
- Tasfiye, karar zamanında başlar.

(b) Kredi verenlerin şirketle görüşerek fesih kararı alınması

- Şirketin alacaklıları, alacaklılar toplantısı başlatır
- Toplantılara şirket yöneticileri de katılır
- Tasfiye kararı verilir, yöneticiler tarafından şirket işlerini yürütmek ve SSM için gerekli olan belgeleri hazırlamak üzere tasfiye memuru atanır.
- Fesih, kararın gerçekleştiği zamanda başlar.

(ii) Mahkeme kararıyla zorunlu fesih. Bu işlemin aşamaları:

- İstekliler dilekçelerini gerekçelerini belirterek mahkemeye sunar.
- Mahkeme, fesih gerekçelerini değerlendirir.
- Fesih, mahkemenin kararının verildiği anda yürürlüğe girer.

2. 1965 Şirketler Yasası gereği SSM tarafından kapatılması

2016 Şirketler Yasası'nın gereğince SSM şirketin feshi yönünde karar alabilir. Bu işlem;

(i) Doğrudan kendi kararıyla olabilir. Bu durumda işlemler:

- SSM, firmayı faaliyet göstermediği ve ödenmemiş borcu bulunmadığı ya da daha önce herhangi bir işe başlamadığı takdirde, fesih kararı alabilir.
- Bu amaçla, şirket veya tasfiye memuruna, bildirim yapılarak bu tarihten itibaren 30 gün içinde aksine bir cevap verilmediği takdirde, ilanla şirketin fesh edileceği duyurulur.
- İlanın yayınlanmasından sonra 30 gün süresinin dolmasından sonra, aksine bir talep olmadığı takdirde şirket fesh edilir.
- Bu durum resmi gazetede ilan edilir.

(ii) Başvuru üzerine. Bu durumda işlemler :

- Şirketin yöneticileri, şirketin şirkette faaliyette bulunmadığı şirketin kayıttan çıkarılmak üzere başvurunun başlatılması kararını almalıdır.
- Fesih başvurusu SSM'e sunulmalıdır.
- SSM, evrakların uygunluğunu denetlemelidir.
- Akabinde işlemler gerçekleştirilir.

SSM'in ve MIDA'nın aşağıda yer alan bağlantılarından şirket kuruluşuna dair detaylı bilgilere aşağıdaki bağlantılar üzerinden ulaşmak mümkündür.

https://www.ssm.com.my/Pages/Register_Business_Company_LLP/Company/Starting_Company.aspx

<https://www.mida.gov.my/home/starting-up-business/posts/>

c. Vergi Uygulamaları

c.1. Genel

Herhangi bir kişi ve şirketin Malezya'dan elde edilen veya Malezya'da tahakkuk eden ya da Malezya dışında gerçekleşmiş ancak kazancı Malezya'da elde edilmiş geliri, gelir vergisine tabidir.

Malezya da birçok ülke ile çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması imzalamıştır. Ülkemiz ile Malezya arasında akdedilen Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması 01.01.1997 tarihinden itibaren, söz konusu Anlaşmayı tadil eden Protokol ise 25.12.2013 tarihinden itibaren uygulanmaktadır.

- **Malezya Vergi Sistemi**

Bireysel Vergi:

1967 tarihli Gelir Vergisi Yasası, Malezya'daki kişisel gelir vergisini yapılandırırken, Malezya hükümeti yıllık bütçe ile vergi oranlarını değiştirebilmektedir.

Bir vergi yılı içinde 182 gün veya daha fazla Malezya'da bulunanlar, vergi mükellefi olarak kabul edilmektedir.

Vergilendirilebilir geliri 5.000 RM ile 1.000.000 RM arasında olan yerleşik bireyler için vergi oranı kademeli olarak %1 ile %26 arasında değişmektedir. Vergilendirilebilir geliri 1.000.000 RM üzerinde olan bireylerden %28 oranında bireysel vergi alınmaktadır. Yerleşik olmayan bireylerden yine %28 oranında bireysel vergi alınmaktadır.

Ancak, şahısların ödemesi gereken gelir vergisi sistemi oldukça karmaşıktır. Kişinin evli-çocuklu olmasına ve aylık ücretine bağlı olarak çok kademeli bir sistem uygulanmakta, sistem içinde bazı harcamalar gelir vergisinden muaf tutulmaktadır.

Kurumlar Vergisi:

Yerleşik olan / yerleşik olmayan tüm şirketler, Malezya'da tahakkuk eden veya elde edilen gelirleri üzerinden vergilendirilirler. Şirket kontrol ve yönetimi Malezya'da gerçekleşen şirketler, Malezya'da yerleşik kabul edilirler.

2015 yılından bu yana tüm şirketler için geçerli olan genel kurumlar vergisi oranı%24'tür. Ödenmiş sermayesi 2,5 milyon RM ve altında olan küçük ve orta ölçekli yerleşik şirketler; ilk 500.000 RM'lik vergilendirilebilir gelirleri için % 17, sonrası için ise % 24 oranında vergiye tabidir.

Petrol Gelir Vergisi:

Petrol arama alanında faaliyet gösteren şirketler % 38 oranında Petrol Gelir Vergisine tabidir.

Stopaj Vergisi“Withholding Tax”:

Stopaj, yerleşik olmayan kişiler/şirketlerin gelirleri üzerinden, gelirin elde edildiği kaynağında kesilen vergilerdir. Stopaj oranı genel olarak %10'dur ancak gelirin çeşidine göre %3 ile %15 arasında değişiklik göstermektedir.

Satış ve Hizmet Vergisi “Sales and Services Tax (SST)”:

2015 yılı Nisan ayından uygulamaya giren ve ithal ürünlere de uygulanmakta olan General Sales Tax (GST) adındaki % 6 oranındaki satış vergisi, 2018 yılında iktidara gelen Mahathir hükümeti tarafından 01.06.2018 tarihinde uygulamadan kaldırılmıştır. 01.09.2018 tarihinden itibaren ise GST yerine, Malezya'da üretilen veya ithal edilen mallar için %5 ile %10 oranında değişen, hizmetler için ise %6 olarak uygulanan değer üzerinden alınan (ad valorem) Sales and Services Tax (SST) adlı satış ve hizmet vergisi getirilmiştir. SST hakkında detaylara aşağıdaki bağlantılardan erişilebilmektedir:

(<https://mysst.customs.gov.my/GeneralGuide>)

Diğer taraftan, Malezya Başbakanı Mahathir'in 24 Şubat 2020 tarihinde istifası sonrasında, kurulacak yeni hükümetin GST sistemini geri getirebileceğine dair beklentiler bulunmaktadır.

Özel Tüketim Vergisi “Excise Duty”:

Malezya'da bazı ithal ve yerli mallara özel tüketim vergisi uygulanır. Motorlu araçlar, motosikletler,alkollü içkiler ve sirke, tütün ve tütün mamulleri, oyun kartları bu vergiye tabidir.

c.2. Vergi İdaresi

Malezya'da vergi idaresi, Finans Bakanlığı'nın altında faaliyet gösteren Inland Revenue Board of Malaysia (IRBM <http://www.hasil.gov.my/indexbi.php>) tarafından yönetilmektedir.

c.3. Beyanname

Şirketler için beyanname sistemi 2001 yılından itibaren yürürlüğe girmiştir. Bireyler, ortaklıklar, işletmeler ve kooperatifler için ise bu uygulama 2004'ten itibaren yürürlükte.

c.4. Muhasebe Kayıtları

Vergi mükellefi tüm kişi ve şirketler, vergi yükümlülüğüne ilişkin belgeleri (yazılı veya elektronik olarak) 7 yıl boyunca muhafaza etmek zorundadır. Ayrıca, şirket müdürü tarafından aksi yönde karar olmadığı sürece bu belgeler Malezya'da saklanmalı ve tutulmalıdır.

c.5. Verginin Hesaplanması

Gelir, cari yıl bazında değerlendirilmekte ve vergilendirmesi Malezya Gelirler Kurulu (IRBM) tarafından yönetilen Öz Değerlendirme Sistemi (SAS) kapsamında yürümektedir. SAS'ta vergi mükelleflerinin gelirlerini dürüstçe beyan etmesi ve ödenecek vergiyi kendi başına hesaplaması beklenmektedir. Vergi konularındaki sorumluluk vergi mükelleflerine yüklenmiştir.

c.6. Vergiden Muafiyet

Malezya dışındaki kaynaklardan elde edilen ve yerleşik bir kişi/şirket tarafından Malezya'ya getirilen gelirler vergiden muaftır.

2004 yılından itibaren, bankacılık, sigorta, deniz veya hava taşımacılığı işlerini yürüten yerleşik bir şirket dışında herhangi bir kişi tarafından Malezya dışındaki kaynaklardan gerçekleşmiş ancak Malezya'da kazancı elde edilmiş gelirler, gelir vergisinden muaf tutulmuştur.

Ayrıca Malezya'da yabancı yatırımlarla ilgili otorite olan Malaysian Investment Development Authority (MIDA)'nın üretim ve hizmet sektörüne ilişkin çeşitli yatırım teşvikleri mevcut olup, bu teşvikler çerçevesinde çeşitli vergi muafiyetleri sunulmaktadır.

d.SosyalGüvenlik Uygulamaları

1955 tarihli İş Kanunu, Malezya'da sosyal güvenlik uygulamalarını içeren ana mevzuattır.

Ülkede asgari ücret aylık 1200 RM'dir (Yaklaşık 280 ABD Doları). Haftalık standart çalışma saati, bir günde sekiz saati aşmamak üzere 48 saattir.Çalışan ödemeleri, hükümet tarafından ilan edilen resmi tatillerde devam eder.

2 yılın altındaki çalışanlara yılda 8 gün, 2-5 yıl arasında 12 gün, 5 yıl üzeri çalışanlara yıllık 16 gün ücretli resmi izin hakkı verilir. Doğum izni 60 gündür.

Employees provident fund (EPF), Malezya'da bir finansman fonu aracılığıyla faaliyet gösteren ulusal sosyal güvenlik kuruluşudur. Temel amacı, çalışanlarının tasarruflarını verimli ve güvenilir bir şekilde yöneterek çalışanlara emeklilik avantajları sağlamaktır.

Malezyalı işçiler için çalışanların ve işverenlere ait zorunlu katkı payları aşağıda yer almaktadır.

	60 Yaş Kadar olanlar		60 Yaş Üstü	
	Aylık Geliri 5000 RM ve altı	Aylık Geliri 5000 RM'nin üstü	Aylık Geliri 5000 RM ve altı	Aylık Geliri 5000 RM'nin üstü
İşveren Payı	%13	%12	%6,5	%6
Çalışan Payı	%7 veya %11 *	%7 veya %11 *	%5,5	%5,5

* EPF'de çalışan payı 27/02/2020 itibariyle %7'ye düşürülmüştür. Ancak eski oran olan %11 üzerinden ödeme yapmaya devam etmek isteyenler için bu seçenek de uygulanmaya devam edilmektedir.

Malezyalı olmayan işçiler için ise, aylık gelirine bakılmaksızın çalışanların ve işverenlere ait zorunlu katkı payları aşağıda yer almaktadır.

Hisse	60 Yaşa Kadar olanlar	60 Yaş Üstü
İşveren Payı	RM 5.00	RM 5.00
Çalışan Payı	%7	5.5%

3. Potansiyel Yatırım Alanları

Orta üst gelirli bir ülke olan Malezya, 1970'lerden sonra ekonomisini hammadde üreticisinden çok sektörlü bir ekonomiye dönüştürmüştür. Malezya, yüksek gelirli ülke statüsü elde etmeyi ve yüksek teknoloji, bilgi tabanlı endüstriler ve hizmetlerde yatırım çekerek katma değerli üretimde daha da ilerletmeyi amaçlamaktadır. Ekonomik Dönüşüm Programı, ülkenin ekonomik büyümesini hızlandırmayı amaçlayan bir dizi proje ve politika önleminde oluşmaktadır. Hükümet ayrıca hizmetlerde bazı alt sektörleri özelleştirmek için adımlar atmaktadır.

Malezya özelinde, Türk iş insanı için yatırımsal anlamda potansiyel arz edebilecek sektörler arasında **gıda ve içecek, giyim, ev tekstili** önem arz etmektedir. 32 milyon nüfusu olan ve iki ayrı kara parçasından oluşan Malezya net gıda ithalatçısı bir ülke olup, toplam gıda ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmektedir. "Departmental store" olarak tanımlanan ve birçok farklı ürün grubunun satıldığı perakendeciler Malezya'da rağbet görmektedir. Bu şekilde geniş ürün yelpazesi satacak Türk mağazaları, hem gıda ve içecek ürünlerimizin pazara girişi açısından, hem de tekstil, ev aletleri, mobilya ve halı gibi ürünlerimizin ihracatının artması açısından önem arz etmektedir.

Malezya ile yatırımlarda potansiyel arz eden en önemli alanlardan biri **savunma sanayi** sektörüdür. Hükümet, Malezya'nın havacılık ve uzay endüstrisini, yüksek büyüme potansiyeline sahip stratejik sektörlerden biri olarak tanımlamıştır. Bu öneme istinaden 2015 yılında, Malezya Havacılık ve Uzay Sanayi Yol Haritası 2030 programı açıklanmıştır. Bu plan, 2030 yılına kadar Malezya'daki havacılık ve uzay endüstrisinin gelişimi için açıklanan uzun vadeli planı içermektedir. Ülkemiz ile Malezya arasında savunma sanayii alanında bugüne kadar önemli işbirlikleri gerçekleşmiştir. Savunma sanayiinde işbirliği hususu, 2019 yılı Aralık ayındaki Kuala Lumpur Zirvesi'ne iştirak eden Sayın Cumhurbaşkanımızın da gündeminde en üst sıralarda yer almıştır. Malezya hükümeti de Türk savunma sanayi firmalarının ihalelere katılımı ve yatırımları konusunda teşvik edici ve destekleyici bir vizyona sahiptir.

Malezya ciddi miktarda makina, araç, gereç, ekipman ithal etmektedir. Ülkemizin bu sektörlerde oldukça gelişmiş olduğu gözününe alındığında, makina ve ekipman üretici firmalarımız için Malezya'nın ciddi potansiyel arz ettiği, **makine ve ekipman** yatırımlarının da firmalarımızca gündeme alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

Malezya'daki **temel metal ürünleri** endüstrisi, imalat ve inşaat sektörlerinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle Malezya demir ve çelik alt sektörü, GSİYH büyümesinin % 6,5 oranında etkileyebilecek derecede üretim potansiyeline sahiptir. Malezya, metal

ürünlerin; elektrikli ve elektronik ürünler, havacılık, otomotiv, paketlenme, makine ve tıbbi cihazlar gibi diğer üst düzey imalat sanayii ve alt sektörlerinde girdi olarak kullanımına yönelik yatırım projeleri için potansiyel taşımaktadır.

Diğer tarafından **helal** alanında Malezya ile Türkiye arasında ortak yatırım fırsatlarının değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Yalnızca helal gıda değil, helal kozmetik ve İslami finans alanları da yeni nesil yatırımcılar için potansiyel taşıyan sektörlerdendir.

2017 yılında Malezya'da imalat sektöründe gerçekleşen yabancı yatırımların % 84,5'i (8,2 milyar RM) **elektrik ve elektronik** sektöründe gerçekleşmiştir. Yatırımlar Singapur, Hollanda, Japonya ve Almanya'dan yoğunlukla gerçekleşmiştir. Malezya'da özellikle Endüstri 4.0'ın uygulanmasına yönelik Ar-Ge finansmanı ve akıllı üretim gibi çeşitli stratejik sektörlerde yatırım potansiyeli mevcuttur.

Medikal sektörü de Malezya hükümeti tarafından yüksek büyüme potansiyeline sahip sektörler arasında sayılmaktadır. Sektörde, 14,2 milyar RMB yatırım ile 200'den fazla üretici yer almakta ve Malezya'yı gelecek vaat eden bir küresel tıbbi cihaz üretim merkezi olma hedefi yolunda desteklemektedir. X-ray makineleri, bilgisayarlı tomografi (CT) tarayıcılar, ultrason ve nükleer görüntüleme sistemleri ve manyetik rezonans görüntüleme (MRI) sistemleri gibi tıbbi görüntüleme cihazlarıyla ilgili bileşenlerin ve parçaların üretimi Malezya'da yatırımcılar için potansiyel arz etmektedir.

Malezya hükümeti, 2016'da açıklanan özel olarak formüle edilmiş politikalar ve teşvikler yoluyla **Yenilenebilir Enerji** (RE) uygulamalarına destek vermektedir. Malezya'da enerji fiyatlarının yıllar içinde sürekli artmasıyla, enerjinin verimli kullanımını sağlamak ve israfı en aza indirmek için enerji verimliliği önlemlerinin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Enerji verimlilik sistemleri ve teknolojilerinin üretimi ve kullanımının benimsenmesi amacıyla üretilecek nitelikli makineler ve bileşenler için hükümet teşvikleri ve ithalatta vergi muafiyetleri mevcuttur.

Kamu ihaleleri konusunda ise Malezya Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Kamu Alımları Anlaşmasına taraf olmaması nedeniyle yabancı şirketlerin yerel şirketler ile eşit rekabet etme fırsatına sahip olmadığını söylemek mümkündür. Hatta yerel ihalelerde Malay (Bumiputra) Malayların diğer etnik kökenli Malezyalılara kıyasla bazı avantajları bulunmaktadır. Çoğu ihalede yabancı şirketlerin ihaleye katılabilmek için yerel bir ortak ile anlaşması gerekmektedir. Genellikle ihaleyi alan aracı bir Malay bir firma daha sonra taşeron firmalara işi yaptırmaktadır. Malezya'da açılan tüm kamu ihaleleri Malayca olarak yayımlanan en az bir yerel gazetede ilan edilmek zorundadır. Uluslararası ihalelerin ise biri Malayca diğeri İngilizce olmak üzere en az iki ayrı yerel gazetede yayımlanma koşulu vardır. Kamu ihale duyurularına ayrıca ihaleyi açan kurumun web sitesinden ve MyPROCUREMENT portalı (<http://myprocurement.treasury.gov.my>) ile MyGovernment portalından (www.malaysia.gov.my) erişilebilmektedir.

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

a. Genel

Malezya'da yabancı şirketlere ve yatırımlara ilişkin hususlar temel olarak 1965 Şirketler Yasası'nda düzenlenmiştir.

Malezya Uluslararası Ticaret Bakanlığı'na (MITI) bağlı Malezya Yatırım Geliştirme Ajansı (MIDA), yabancı yatırımların ülkeye çekilmesi ve izinlerin düzenlenmesi konusunda görevlidir. (<https://www.mida.gov.my/home/>)

MIDA'nın Türkiye'den de sorumlu olan bölge ofisi İtalya'da bulunmaktadır. Ancak MIDA tarafından İstanbul'da bir ofis açılması kararlaştırılmış olup, çalışmalar devam etmekte, kısa süre içerisinde sonuçlanması beklenmektedir.

b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

Malezya'daki yabancı yatırımlar için kısıtlamalar genellikle asgari düzeydedir. Hükümet son yıllarda yabancı sermaye üzerindeki kısıtların tamamına yakınına kaldırılmıştır.

b.1. Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Asgari şartlar yerine getirildiği sürece yabancıların Malezya'da mülkiyet edinmesi serbesttir. Malezya kanunlarına göre yabancılar, aşağıdakiler dışında her türlü mülkün % 100'üne sahip sahibi olabilirler:

- 1 Milyon RM'den daha düşük değerli mülkler (Eyaletler kendi limitlerini getirebilmektedir.)
- Devlet otoritesi tarafından düşük ve orta maliyetli olarak tanımlanan konutlar
- Tarımsal araziler
- Bumiputralar için ayrılmış Malay rezerv arazileri

Yabancı gayrimenkul sahiplerine vatandaşlık verilmemektedir.

b.2. Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

Hükümetçe belirlenen asgari şartların sağlanması durumunda yabancı yatırımcılar, yeni yatırımlarda veya mevcut şirketlerin büyüme ve / veya çeşitlendirme projelerinde özkaynağın %100'üne sahip olabilmektedirler.

Malezya'da her sektör için hükümet tarafından belirlenmiş sektöre özgü düzenlemeler mevcuttur. Bu sektörel düzenlemelerden bazıları, bir şirketin özkaynağının yabancı mülkiyeti üzerinde belirli kısıtlamalar getirebilmekte, ticari faaliyetlerin başlamasından önce bazı onay şartları gerektirebilmekte, belirli sayıda yerel istihdam gibi şartlar söz konusu olabilmektedir.

İmalat sektöründe genellikle %100 yabancı sermayeye izin verilmektedir. Kısıtlamaların çoğu hizmetler sektöründe mevcuttur. Malezya'da yabancı yatırım kısıtlamalarına tabi olan başlıca sektörler aşağıdaki gibidir:

- Finansal hizmetler
- Sermaye piyasaları
- Sigorta ve İslami sigorta (takaful)
- Petrol ve gaz
- İletişim ve multimedya
- Eğitim
- Yük iletme ve nakliye
- Su
- Enerji arzı
- Güvenlik ve istihdam hizmetleri

Bu sektörlerdeki yabancı yatırımların kapsamını sınırlayan kısıtlamaların yanı sıra, Malezya'da bumiputera sahipliği olarak bilinen bazı yerli etnik grupların asgari sahipliğini gerektiren hükümler de vardır.

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Malezya'da doğrudan ve dolaylı vergi teşviklerine, 1986 tarihli Yatırımlar Kanunu, 1967 tarihli Gelir Vergisi Kanunu, 1967 tarihli Gümrük Kanunu, 1976 Yılı Tüketim Yasası ve 1990 Serbest Bölgeler Kanunu'nda yer verilmektedir.

Doğrudan vergi teşvikleri, belirli bir dönem için gelir vergisi ödemesinden kısmi veya tam istisna sağlarken, dolaylı vergi teşvikleri, ithalat vergisi ve tüketim vergisinden muafiyet sağlamaktadır.

MIDA bünyesinde üretim veya hizmet sektörlerine yönelik birçok yatırım teşviki mevcuttur. Teşviklerle ilgili her türlü bilgiye ve başvuru formlarına MIDA'nın i-Incentives portalından ulaşılabilmektedir. <https://investmalaysia.mida.gov.my/incentives/>

İmalat ve hizmet sektöründe yatırım yapan şirketler için başlıca vergi teşvikleri, Öncü Statü ve Yatırım Vergisi Ödeneği'dir. Bu teşvikler için uygunluk kriterleri, yatırımın katma değer düzeyi, kullanılan teknoloji ve endüstriyel bağlantılar gibi belirli önceliklere dayanmaktadır.

Üretici teşviklerine başvurabilmek için üretim lisansı aranmaktadır. Ancak, üretim lisansından muaf şirketler, ürünleri/faaliyet alanı teşvik kapsamındaysa ve projesi diğer ilgili kriterleri taşıyorsa üretim teşviklerine başvurabilir.

Üretime ve hizmete yönelik teşvikler bünyesinde; havacılık, palm yağından elde edilecek katma değerli ürünler, endüstriyel yapı sistemleri, geri dönüşüm, otomasyon sistemleri, tarımsal üretim, enerji tasarruflu eşya, otomotiv, turizm, çevre yönetimi, yeşil teknoloji, arge, eğitim, sağlık turizmi, lojistik, soğuk zincir tesisleri, gaz ve radyasyon sterilizasyonu sektörlerinde faaliyet gösterecek yatırımlar Malezya hükümetince özellikle teşvik edilmektedir.

Ayrıca, ulusal düzeyde önem taşıyan ve hükümet tarafından "stratejik proje" olarak tanımlanan yatırımlara da teşvikler verilmektedir. Maliye Bakanlığı tarafından onaylanan

“Onaylı Hizmet Projeleri” ile ulaştırma, iletişim ve kamu hizmetleri alt sektörlerindeki projeler için de düzenlenmiş özel teşvikler mevcuttur.

Malezya'yı, bölgesel ve küresel operasyonlarını yürütmek için bir üs olarak kullanan, ödenmiş sermayesi 2,5 milyon RM'nin üzerinde olan ve yerli şirket olarak kurulmuş yabancı yatırımlar için çeşitli teşvikler söz konusudur. Yine temsilcilik ofisi / bölgesel ofislerde yabancı çalışanlar açısından vergisel avantajlar mevcuttur.

Malezya'da helal gıda üretimine yatırım yapan ve JAKIM'den helal sertifikası alan şirketler ile helal lojistik alanında faaliyet gösterecek yatırımcılar için de teşvikler bulunmaktadır.

Az gelişmiş bölgelerde yapılan yatırımlar da ayrıca desteklenmektedir.

Teşvik edilen yatırım alanlarına ilişkin listeler MIDA tarafından yayınlanmaktadır. (<https://www.mida.gov.my/home/promoted-activities-and-products-for-manufacturing-sector/posts/>)

Yatırım teşvikleri için başvurular, faaliyete başlanmadan önce MIDA'ya yapılmalıdır. Şirketler, MIDA'nın web sitesinde mevcut olan veya MIDA ofislerinden edinilebilecek formları (ICA1 - 7) doldurarak teşviklere başvurabilir.

a. Öncü Statü

Öncü Statü sertifikasına sahip bir yatırımcı şirket, 5 ila 10 yıl boyunca yasal gelirin % 70 - %100'ü arasında gelir vergisi muafiyetinden yararlanabilir. Öncü dönemde gerçekleşen sermaye indirimleri ve birikmiş zararlar ileriye atılabilir ve şirketin öncü dönem sonrası gelirlerinden düşülebilir.

b. Yatırım Vergisi Ödeneği

Yatırım Vergisi Ödeneğinde bir şirket, ilk harcamasının yapıldığı tarihten itibaren 5 ila 10 yıl içinde gerçekleştirdiği nitelikli sermaye harcamaları için % 60 -% 100 arasında vergisi muafiyetinden yararlanabilir. Daha uzun hazırlık süresi ve daha yüksek sermaye harcaması olan projeler için Yatırım Vergisi Ödeneği'ni tercih etmek daha yararlı olacaktır.

c. Yeniden Yatırım Ödeneği

Yeniden Yatırım Ödeneği (RA), üretim ve seçilmiş tarımsal faaliyet alanlarında faaliyet gösteren mevcut firmalara, asgari 36 aydır faaliyette olmaları şartıyla, genişleme, otomasyon, modernizasyon veya çeşitlendirme amacıyla aynı sektörde yeniden yatırım yapmaları durumunda teşvikler sunmaktadır. RA, ilk yeniden yatırımın yapıldığı yıldan başlayarak 15 yıl boyunca verilmektedir.

d. Hızlandırılmış Sermaye İndirimi

Yeniden yatırım ödeneğinin 15 yıllık süresinin bitiminde, teşvik verilen alanlarda yeniden yatırım yapan firmalar hızlandırılmış sermaye indirimine başvurmaya hak kazanırlar.

Hızlandırılmış sermaye indirimi, sermayenin 3 yıl içerisinde mahsup edilmesi durumunda ilk olarak yıllık %40, sonrasında yıllık %20 oranında ödenek sağlar.

C. MALEZYA'DAKİ TÜRK YATIRIMLARI

1. Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme

Malezya'da yaklaşık 350 milyon ABD Doları değerinde Türk yatırımı bulunmaktadır.

Evyap firması, Evyap Sabun Malaysia Sdn Bhd firması adı altında Malezya'nın Johor eyaletinin Tanjung Langsat endüstriyel bölgesinde dünyanın en büyük kapasiteye sahip oleokimya tesisini kurmuştur. 130 milyon dolar tutarında bir yatırımla kurulan tesis; 300 bin ton/yıl üretim kapasitesine sahiptir ve 225 bin kilometre karelik bir alanda faaliyet göstermektedir. Firmanın toplam yatırım tutarı bugün itibarıyla yaklaşık 200 milyon dolardır.

Novoplast firmasının (VESBO markası altında polietilen boru ve bağlantı elemanları üreten firma), Malezya'nın Johor eyaletinde bir tesis satın almış ve 2012 yılı itibarıyla üretime başlamıştır. Yatırım tutarı 4 milyon dolardır.

Tepe Kimya firması (PVC stabilizatörleri ve metalik stearatlar üreten firma), yine Johor eyaletinde 2006 yılında Malezya'da Tepe Kimya (Malaysia) Sdn Bhd. unvanı ile üretim faaliyetinde bulunmaktadır. Yatırım tutarı 2 milyon dolardır.

Hrn Design (M) Sdn Bhd firması yaklaşık 300 bin dolar sermayeli halı yıkama tesisi kurmuştur.

May Siber Teknoloji A.Ş. firması ise, basından edinilen bilgilere göre; 2017 yılı kasım ayında, Malezya'lı Nexagate Sdn Bhd firması ile işbirliği halinde Malezya'da faaliyet göstermek üzere, CyberSecurity Malaysia ile iyiniyet anlaşması imzalamış bulunmaktadır.

HAUS Santrifüj Teknolojileri (Bölge Ofisi) Merkezi Aydın'da bulunan santrifüj makineleri üreticisi HAUS firmasının, ASEAN bölgesine yönelik temsilcilik ofisini 2015 yılında Kuala Lumpur'da faaliyete geçmiştir. Firma, su arıtma ve palm yağı sektörüne yönelik santrifüj makinesi ihracatı yapmaktadır. Firmanın bölge ofisi Malezya'nın yanı sıra Endonezya, Vietnam, Tayland ve Brunei'ye ihracat yapmak üzere temaslarda bulunmaktadır.

LC Waikiki Retail MY Sdn. Bhd. 2017 Aralık ayından Kuala Lumpur'da iki mağaza açarak Malezya'da çalışmaya başlamış olup, 2019 yılı Nisan ayında Johor Baru kentinde yeni bir mağaza daha açmıştır. 5 yıl içerisinde Malezya'daki mağaza sayısını 25'e yükseltmeyi planlamaktadır.

Defacto Retail (Malaysia) Sdn. Bhd. EkoCheras Mall ve iOiMall Puchong'da iki mağazası bulunmaktadır.

Temsilcilik ofisi açarak faaliyet gösteren diğer Türk firmaları arasında Beko Malezya ve Prota Asia Sdn Bhd, İstanbul Denizcilik Gemi İnşa San. ve Tic. A.Ş. ve Polin Dış Ticaret ve Anonim Şirketi yer almaktadır. FNSS ve Havelsan firmaları ise Kuala Lumpur'da yerleşik temsilcileri üzerinden iş geliştirme faaliyetlerinde bulunmaktadır

Ayrıca, Malezya'da yerleşik Türk vatandaşlarının , tekstil ve restoran sektörleri ağırlıklı olmak üzere küçük ölçekli bazı yatırımları bulunmaktadır.

2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Malezya'daki liberal yabancı yatırım politikaları, yatırım ortamını mümkün olduğunca sorunsuz hale getirmek için düzenlenmiştir. Ancak yine de Türk yatırımcılarımız zaman zaman bazı sıkıntılarla karşılaşabilmektedir.

“Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar” bölümünde belirtildiği üzere, bazı sektörlerde Malay ortak olmadan yatırım yapılma imkanının bulunmaması yatırımcıları güvenilir yerel ortak bulma sorunuyla karşı karşıya getirmektedir. Kamu ihalelerinde yabancı şirketlerin ihaleye katılabilmek için yerel bir ortak ile anlaşması zorunluluğu da yine firmalarımızın ihalelere katılabilmesi önünde engel yaratmaktadır.

2005 yılının Temmuz ayında sabit kur modelini terk eden Malezya'nın yerel para birimi Malezya Ringgiti'dir. Yatırımcılarımız bankacılık ve diğer finansal kuruluşlarda gerçekleştirilmesi gereken işlemlerde sorunlar yaşayabilmektedir. Malezya'da bankada hesap açmak oldukça zordur. Hesap açabilmek için bir çok evrağın yanısıra, gelir şartı aranmaktadır.

Ülkede ödemeler yerel para ile yapılmakta, günlük hayatta döviz ile ödeme kabul edilmemektedir. Bankalarda döviz hesabı açılabilen ve hesapta yabancı para tutulabilmektedir. Ancak hesaptan döviz çekilmek istendiğinde boz durulup Malezya Ringiti'ne çevirilerek ödeme yapılmaktadır.

Genel olarak işçi verimliliğinin ülkemize kıyasla daha düşük olduğunu kalifiye personel bulma konusunda sıkıntı yaşandığını söylemek mümkündür.

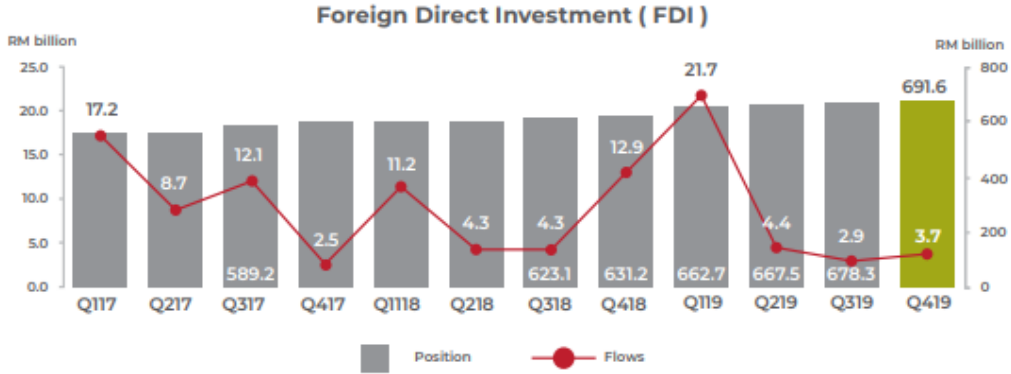
Ayrıca, çalışma izni ve vize konularında bürokratik işlemler yorucu olabilmektedir. Malezya'nın oturma izni konusunda son yıllarda daha titiz davrandığı gözlemlenmektedir.

D. MALEZYA'DAKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI (Doğrudan Yabancı Yatırım Verileri)

Malezya'daki elverişli iş ortamı, ülkeyi denizaşırı üretim operasyonları için dünyanın en çekici yatırım merkezlerinden biri haline getirmiştir. Malezya'da bugüne kadar 40'tan fazla ülkeden 5.000'den fazla yabancı şirket yatırım yapmıştır.

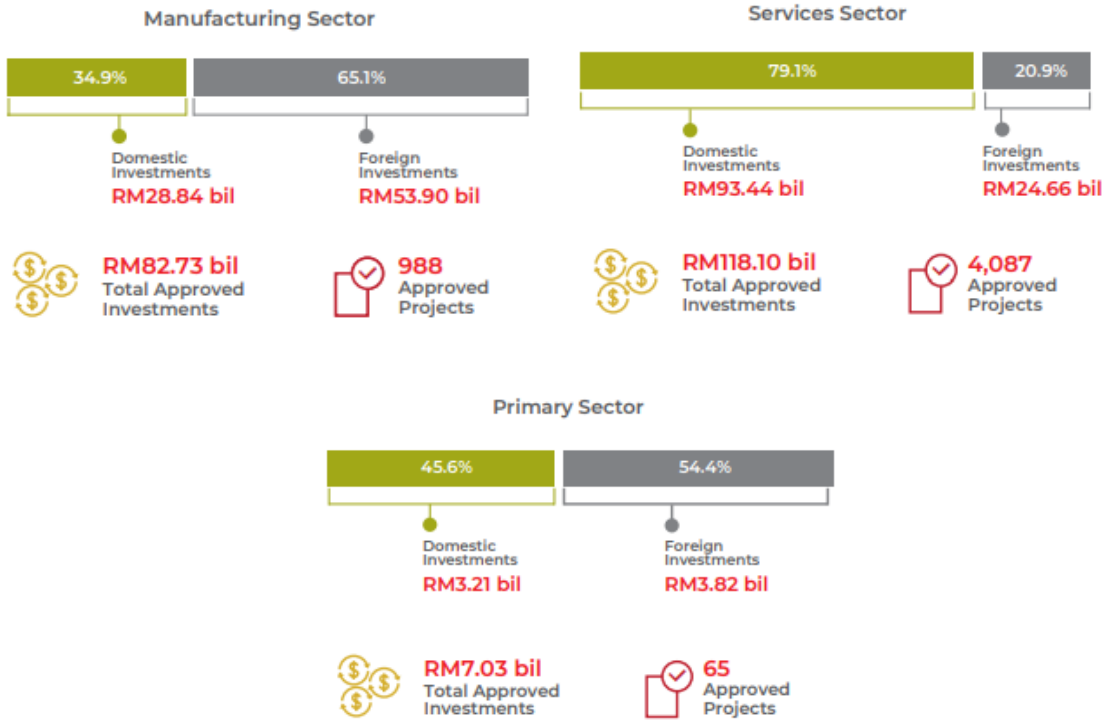
MIDA verilerine göre 2019 yılında Malezya'da -2018 yılına göre %1,7 artışla- 207,9 milyar RM tutarında yatırım gerçekleştirilmiştir. Bu tutarın 125,5 milyar RM'lik kısmı (%60,4) doğrudan yerli yatırım olup, 82.4 milyar RM'lik kısmı (%39,6) doğrudan yabancı yatırımlardan oluşmaktadır.

Ülkedeki toplam doğrudan yabancı yatırım stoku, 2019 sonu itibariyle 2018 yılına göre % 9,6 artışla 691,6 milyar RM'ye yükselmiştir. Aşağıdaki tabloda Malezya'nın 2017 yılından bu yana doğrudan yabancı yatırım stoku çeyrekler itibariyle gösterilmektedir.

Kaynak: MIDA

2019 yılındaki toplam yatırımların yerli ve yabancı yatırım olarak sektörlere göre dağılımı aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Tablolardan görüleceği üzere doğrudan yabancı yatırımlar üretim sektöründe yoğunlaşmaktadır. Hizmet sektöründe ise daha çok yerel yatırımlar olduğu gözlenmektedir.

Kaynak: MIDA

ABD (26.8 milyar RM), ÇHC (15.7 milyar RM) ve Japonya (12.1 milyar RM) toplam doğrudan yabancı yatırımın % 66,3'ünü gerçekleştirerek 2019 yılında Malezya'daki en büyük 3 yatırımcı ülke konumundadır.

MIDA tarafından hazırlanan 2019 yılı Malezya Yatırım Raporu'na aşağıdaki adresten ulaşılabilir:

https://www.mida.gov.my/home/administrator/system_files/modules/photo/uploads/20200421151258_MIDA%20IPR%202019%20fullbook_FINAL.pdf

* Yatırım rakamlarının USD karşılıkları için 2019 yılı ortalama döviz kuru 1 USD = 4.14 RM'dir.

E. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

Ülkemiz ile Malezya arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması 25 Şubat 1998 tarihinde imzalanmış; 9 Ağustos 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması (STA) ise 17 Nisan 2014 tarihinde Ankara'da imzalanarak, 01.08.2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olup, STA'nın kapsamının yatırımlar, hizmetler ve e-ticaret konularını kapsayacak şekilde genişletilmesi konusunda ülkeler arası müzakerelere başlamıştır.

1. Faydalı Linkler

- Ministry of International Trade and Industry (MITI)
www.miti.gov.my
- Malaysian Investment Development Authority (MIDA)
www.mida.gov.my
- Malaysia External Trade Development Corporation (MATRADE)
www.matrade.gov.my
- Export-Import Bank of Malaysia Berhad (EXIM Bank)
www.exim.com.my
- InvestKL Corporation (InvestKL)
www.investkl.gov.my
- Halal Industry Development Corporation (HDC)
<http://www.hdcglobal.com/>
- Malaysian Industrial Development Finance Berhad (MIDF)
www.midf.com.my
- Standard and Industrial Research Institute of Malaysia (SIRIM Berhad)

www.sirim.my

- Export-Import Bank of Malaysia Berhad (EXIM Bank)
www.exim.com.my
- Department of Standards Malaysia (Standards Malaysia)
www.ism.gov.my

2. Ulaşılabilir Hukuki & Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

Firma Unvanı	Telefon	E.Posta	Web Adresi
The Malaysian Bar/Malezya Barosu	00603-20502050	council@malaysianbar.org.my	http://www.malaysianbar.org.my/
Jasdev Chambers	00603-6250-4434 / 62052211	info@ipjasdev.com	www.ipjasdev.com
Kamarudin & Partners	00603-22721192	kamarudinpartnershq@gmail.com	
Lee Hishammuddin Allen & Gledhill	0060362085888	enquiry@lh-ag.com	https://www.lh-ag.com/
Raja Eleena Siew Ang & Associates	00603-21433411	resaa@resaalaw.com.my	http://resaalaw.com.my/
Lope & Nathan	00603-22739849 / 0060322739849	lninfo@lopnathan.com	
Wong & Partners	00603-22987888	kl.info@wongpartners.com	https://www.wongpartners.com/en
Shearn Delamore & Co	00603-2070-0644 / 20272727	info@shearndelamore.com	www.shearndelamore.com
Raslan Loong, Shen & Eow	006036205	caesar.loong@rlse.law	https://rlse.law/

	2775/ 2778		
Zaid Ibrahim & Co	00603 2087 9999	info@zaidibrahim.com	https://www.zicolaw.com/our-network/malaysia/
Cheah Teh & Su	00603- 2070- 0017/19	litigation@ctslawyers.com.my	http://www.ctslawyers.com.my/
Shook Lin & Bok	00603- 2031- 1788	general@shooklin.com.my	http://shooklin.com.my/
Zul Rafique & Partners	00603 6209 8228	zrp@zulrafique.com.my	https://www.zulrafique.com.my/
Skrine Advocates & Solicitors	00603 2081 3999	skrine@skrine.com	www.skrine.com
Anad & Noraini	00603- 2691 8000	general@anadnoraini.com	www.anadnoraini.com
Hafarizam Wan & Aisha Mubarak	00603- 4041 1121 / 4044 4758 / 4044 2609	hwam@hafazmir.com , aisha.mubarak@yahoo.com	http://www.hwam.com.my/